

Veiligheidskundige, wat bezielt je?

Drijfveren door de tijd heen

Guldenmund, F.W.

Publication date

2022

Document Version

Final published version

Published in

NVVK Info

Citation (APA)

Guldenmund, F. W. (2022). Veiligheidskundige, wat bezielt je? Drijfveren door de tijd heen. *NVVK Info*, 31(3), 6-8.

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable). Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights. We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Drijfveren door de tijd heen

Veiligheidskundige, wat bezielt je?

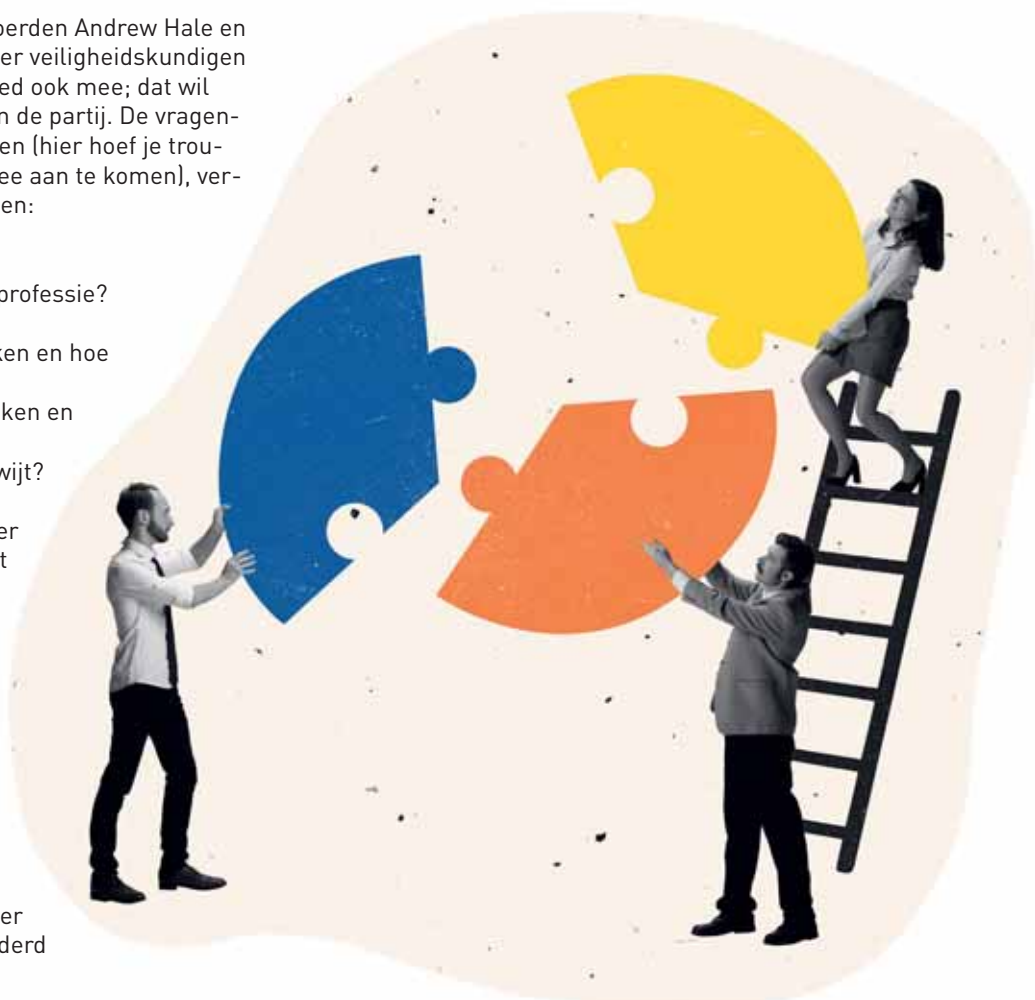
De NVVK bestaat dit jaar 75 jaar, dit mag u niet ontgaan zijn. Een mooi moment om stil te staan bij het vakgebied veiligheidskunde en de veiligheidsprofessional, die hier de scepter zwaait. Wat bezielt die veiligheidsprofessional toch? En is dat in de loop van de tijd veranderd? Waar komt dit door?

| TEKST **FRANK GULDENMUND**

Een aantal jaar geleden voerden Andrew Hale en ik een onderzoek uit onder veiligheidskundigen in Europa. Nederland deed ook mee; dat wil zeggen, de NVVK was van de partij. De vragenlijst bestond uit 180 vragen (hier hoeft u trouwens vandaag de dag niet meer mee aan te komen), verdeeld over de volgende onderwerpen:

1. Wie ben je?
2. Wat is je achtergrond en wat je professie?
3. Wat doe je en hoe vaak?
4. Met welke risico's heb je te maken en hoe vaak?
5. Met welke mensen heb je te maken en hoe vaak?
6. Wat wil je verder nog aan ons kwijt?

De figuur op pagina 7 geeft een zeer beknopt antwoord op de vraag 'Wat doe je en hoe vaak?'. Aan de linkerkant vinden we de werkzaamheden die de veiligheidskundige regelmatig (maandelijks) of vaak (wekelijks) doet, aan de rechterkant de werkzaamheden die Nederlandse veiligheidskundigen (gemiddeld) nooit doen. RI&E's opstellen en toetsen en vakliteratuur lezen gebeurt dus vrijwel wekelijks. Kijkend naar de figuur denk ik dat er in de afgelopen jaren weinig veranderd

is in de werkzaamheden van de 'doorsnee' veiligheidskundige. Nederlandse veiligheidskundigen lijken in hun takenpakket trouwens veel op hun Engelse, Noorse en Portugese collega's, zo blijkt uit dit onderzoek. De RI&E staat bij iedereen met stip op één. Maar, let op: vakbladen lezen, bijvoorbeeld *NVVKinfo*, staat toch mooi op een tweede plaats! Is dit nog steeds herkenbaar? Ik hoop van wel.

Keihard maar ook zacht

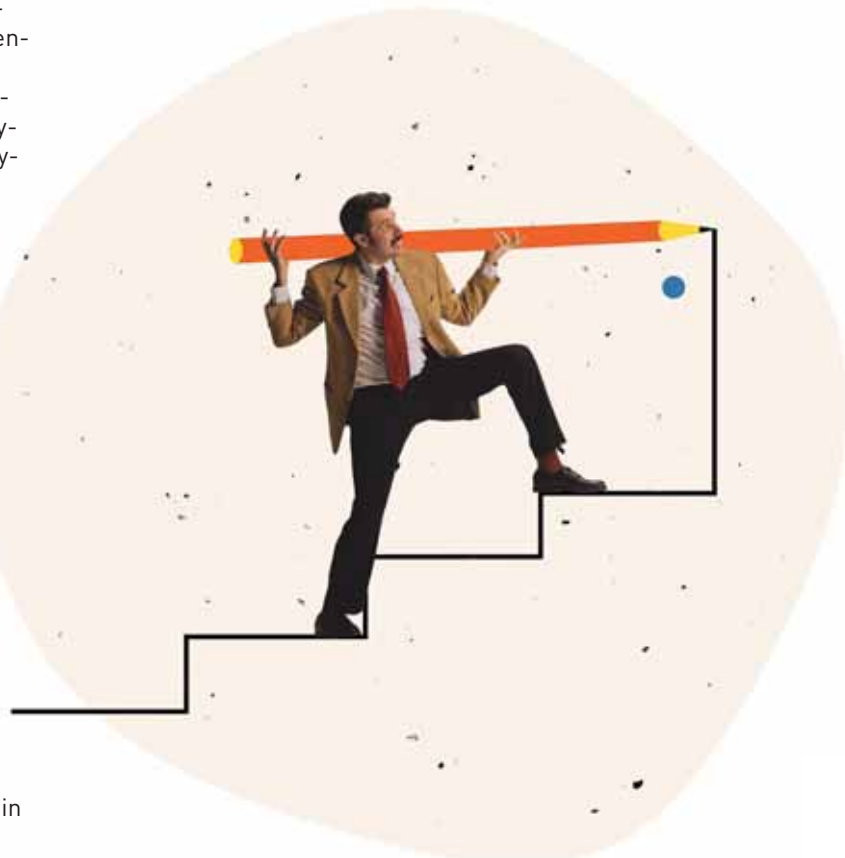
Wat valt verder op? Laten wij even naar de werkwoorden in de taken kijken: opstellen, toetsen, informeren, bespreken, uitvoeren, specificeren en volgen. Da's best gevarieerd, zou je zeggen. Dan het 'wat' van de taken, de 'lijdende voorwerpen' (zo heet dit nu eenmaal): RI&E's, vakliteratuur, (preventie)medewerkers, supervisors, veiligheidsmaatregelen, cursussen/workshops, risicoanalyses. Daar zit keihard veiligheidswerk tussen (risicoanalyses, veiligheidsmaatregelen), maar ook zachte onderwerpen (spreken met medewerkers, etc.) en 'geestelijke' (vakliteratuur lezen, cursussen volgen). Weet je wat ik denk? Veiligheidskunde is best een leuk vak. Ik bedoel, een veiligheidskundige hoeft zich niet te vervelen en wordt natuurlijk best uitgedaagd met al die mogelijke variatie in het werk. En de figuur is nog lang niet compleet. Op de lijst stonden in totaal 83 mogelijke werkzaamheden!

Wat bezielt veiligheidskundigen?

Dit is uiteraard geen volledig antwoord op de vraag 'Wat bezielt veiligheidskundigen (om dit vak te kiezen)?' Als we dan de geschiedenis van de veiligheidskunde overvliegen, zien we dat het accent steeds meer komt te liggen op het begrijpen en beïnvloeden van menselijk gedrag in allereerste hande situaties. Op het creëren van een omgeving waarin fouten niet onherroepelijk tot narigheid leiden. En dat de veiligheidskundige langzaam verandert in een heuse risicoprofessional, die zijn klanten adviseert in plaats van alleen een handje helpt. Eind jaren negentig

omschreef James Reason de veiligheidsafdeling als 'een parkeerplaats van opgebrande managers'. Dat imago is gelukkig geheel verdwenen.

Het '0-nummer' uit 1985 van *NVVK Nieuws* (zie pagina 18), de voorloper van *NVVKinfo*, laat deze verbreding en accentverlegging prachtig zien. Wij worden hier nog geconfronteerd met keiharde veiligheid, gevaarlijke stoffen, nuchter opgesomd. Belangrijk en ongetwijfeld 'waar', maar niet iets wat veiligheidskundigen vandaag de dag nog op deze manier in hun lijfblad willen lezen.

Over 'waar' gesproken, veiligheidskundigen worden waarheidszoekers als er narigheid gebeurd is. Niet om vervolgens een schuldige aan te kunnen wijzen, maar om als organisatie, als systeem, te kunnen leren. Want het zoeken naar schuldigen creëert juist (psychologische) onveiligheid, terwijl het zoeken naar waarheid duidelijkheid en openheid schept. En die openheid heb je weer nodig om te kunnen leren. En ook zeker voor het scheppen van een psychologisch veilige omgeving.

Leren van andere deskundigen

Het klinkt nu misschien allemaal wat 'vaag' en cryptisch. Daarom laten wij in deze jubileumeditie van *NVVKinfo* een aantal deskundigen aan het woord. De passie van advocaat Ellen Pasman is waarheidsvinding. Hé, waar hebben wij dat eerder gehoord? Was dat ook niet een 'dingetje' van de, jawel, risicoprofessional? Wat kunnen wij leren van haar kijk op de waarheid en haar zoektocht ernaar? En wat kunnen wij leren van sociale veiligheid bij andere dieren dan mensen? Bij primaten bedoel ik dan (bij primaten spreek je niet van psychologische veiligheid). Uiteraard speelt ook hier de veiligheid binnen de groep een belang-

‘Blijf lezen, blijf leren, blijf zoeken, blijf verbreden, blijf verdiepen. **En bovenal: blijf verbinden**’

rijke rol. Bioloog Frans de Waal doet hierover in dit nummer van *NVVKinfo* een boekje open.

Heinrich, wie kent 'm niet? Zijn piramide is in veiligheidsland even beroemd (en berucht) als de piramide van Cheops daarbuiten. Ook de omvallende dominostenen komen van hem; een ongeval staat niet op zichzelf, wilde hij daarmee zeggen. Hoe zit het toch met die man achter de piramide en de dominostenen? Carsten Busch bespreekt Heinrichs klassieker *Industrial Accident Prevention, A Scientific Approach*. Geprezen en verguisd, Heinrich heeft absoluut zijn ster op de Walk of Fame van de veiligheidskunde verdiend, aldus Carsten.

Woelige geschiedenis

En wat leert de geschiedenis ons verder? Walter Zwaard, de chroniqueur van de Nederlandse veiligheidskunde en van onze jarige vereniging, belicht in vogelvlucht de immer woelige geschiedenis van de NVVK. Waarin veiligheidstechnici zich omvormen tot veiligheidskundigen om vervolgens naar risicoprofessionals te transformeren. Onvoorstelbaar in 1947, maar inmiddels onze realiteit.

Ik hoop dat er over 75 jaar weer onvoorstelbaar goede dingen zijn gebeurd. In onze vereniging, en daarbuiten. Tegen de veiligheidskundige c.q. risicoprofessional zeg ik: ga zo door! Blijf lezen, blijf leren, blijf zoeken, blijf verbreden, blijf je verdiepen. En bovenal: blijf verbinden. De veiligheidskunde is interdisciplinair en floreert door kruisbestuiving. En leert dus van bezielde risicodenkers, juristen, biologen, psychologen, sociologen, vrijdenkers, wat niet al. Wie raakt hierdoor niet bezielde?

Kom op 8 en 9 november luisteren en kijken naar Karljin Meinders, Barry den Hollander, Ellen Pasman, Frans de Waal, Stine Jensen en al die collega's die samen met u willen Denken, Doen en Dromen. Echt doen hoor! ■

